

NICOLAE COVACI

PHOENIX

Însă eu, o pasăre...

Ediția a II-a

Coordonatorul ediției și cuvânt înainte de
COSTEL POSTOLACHE

INTEGRAL

CUPRINS

<i>Cuvânt înainte</i>	/ 9
Preludiu	/ 15
Señor el general	/ 17
Conachi și Popescu	/ 21
Fuga de acasă	/ 30
Punga cu prezervative	/ 40
Sfinții de la Meca	/ 49
Lola	/ 76
Phoenix	/ 97
Spărgătorul de pian	/ 105
„Săli mitraliate electric”	/ 110
Lyra	/ 119
Vremuri	/ 127
Fiul Elenei C.	/ 136
Nebunul cu ochii închiși	/ 139
Oamenii cavernelor	/ 151
No smoking, No drinking, No fucking!	/ 156
„Totuși sunt ca voi”	/ 166
„Omul 36/80”	/ 171
Banchetul	/ 179
Nu aduce anul ce aduce ceasul	/ 185
Hașis	/ 196
Plecarea lui Moni	/ 205

Picioare de broască /	216
Secretar UTC /	224
Conferința de la Mangalia /	234
Cei ce ne-au dat nume /	243
Prietenii noștri, mongolii /	248
Casa de nebuni /	253
Meșterul Manole – o poveste și două conversații /	259
Mugur de fluier /	265
Afară cu televiziunea! /	271
Muzică fără pâine /	278
Meningită și flori /	284
Barul de noapte /	293
Șantaj /	302
Ghici cine aprinde lumina? /	309
Cercul /	317
Bestiar /	323
Interdicția /	331
Covaci contra Călinoiu /	335
Statueta africană /	340
Lupii /	347
Pârția idiotoilor /	354
Concurs cu Adolf /	361
Joc de trei /	376
Deutschland über alles /	383
O fată mare /	389
Mărtanul de aur /	405
Dubașii și chinezii /	412
Ancheta /	432
Nunta /	438
Go West! /	444
Amsterdam /	450
Camionul /	462
Fuga /	468
Coda /	474

Capitolul I

SEÑOR EL GENERAL

Timișoara, 1962

M-am tras mai spre vârful crăcii, ce începuse să se aplece ușor, pregătit, în orice moment, să sar jos: Mă aflu la vreo cinci metri înălțime. Ghiță nebunul, cu toată mărimea lui, se cățăra cu o agilitate impresionantă, fonfăind prin buza lui de iepure niște înjurături. Jos, lângă trunchiul pomului, aștepta milițianul. Abia îl deslușeam în întuneric, mai mult îl intuiam, auzindu-i vocea încărcată de ură, încurajându-l pe Ghiță. Dincolo de gard, „Los Paraguayos” își vedeau de concert, într-o feerie de sunet și lumină. Eram atât de impresionat, încât îmi simțeam din când în când pielea ca de găscă. Aș fi vrut să-i văd și eu mai de aproape, dar, la ora aceea, nu aveam atâția bani ca să-mi pot permite să-mi cumpăr bilete la concertele ce aveau loc, tot mai des, în Timișoara.

Ghiță ajunsese la nivelul crăcii mele. Între timp, din crengile celorlalte, băieții săreau ca prunele când scuturi pomul. Căutasem locul cel mai bun, cel mai înalt, așadar, urma să risc cel mai mult, sărind de la cea mai mare înălțime. În clipa în care Ghiță a întins mâna spre mine, gata să mă înhațe, mi-am dat drumul. Am făcut, totuși, o greșală. Am aterizat pe pământ în poziție de start, în loc să amortizez întâi săritura. Nu mai era timp pentru asta, căci, din întuneric, năvălise

milițianul cu bastonul ridicat. Am auzit doar „cranc” în genunchiul stâng și, aproape instantaneu, m-au biciuit două dureri atroce. Una în genunchi, cea de-a doua pe spate, unde aterizase bastonul de cauciuc al milițianului. Nu a mai apucat să mai dea a doua oară, luasem un start demn de orice concurs olimpic. Făceam de câțiva ani atletism și avusesem timpi foarte buni la probele de sprint, chiar și la ștafeta de 2000 m, iar în vremea aceea eram cu adevărat în formă.

Mi-am încetinit fuga abia spre casă. Senzația de fiară hăituită a dispărut încetul cu încetul. Am îndrăznit să mă uit în urmă și să mă asigur că sunt singur pe stradă. Durerea din genunchi devenise insuportabilă și șchiopătam tot mai rău. Cu chiu, cu vai, m-am târât ultimele sute de metri până acasă și m-am aruncat în pat. Muream de ciudă, nu atât pentru că mă durea piciorul sau pentru că încasasem una cu bastonul de cauciuc, ci pentru că nu reușisem să-mi admir idolii până la sfârșit. În vremea aceea, cântam și eu la ghitară vreo câteva cântece din America Latină, dintre cele ce se difuzau la Radio București. Erau la modă muzica mexicană și filmele mexicane cu revoluții, pline de eroi gata oricând să cânte. Năpădiseră țara tot felul de pelicule, „Bandiții din Rio Frio”, „Un cântec străbate lumea”, „Cielito lindo”, în care se cânta de mama focului la orice ocazie, înainte de luptă, în timpul bătăliei și după aceea. Bineînțeles, eroii cântăreți erau întotdeauna pozitivi și luptau pentru libertate. Se părea că în acea parte a Americii revoluțiile erau foarte dese, orișice călăreț mai îndemnatic cu pușca și pistolul devenea Señor El General, fără a mai socoti că știa să cânte de te băga în draci. Acele melodii, la care nu mai știu cum procuram textele, mă urmăresc și azi și, din când în când, le mai cânt, acompaniindu-mă la ghitară. Nu de mult, aici, în Moraira, pe un munte, într-o căsuță cam dărăpănată și întunecoasă ce se chema „Restaurante”, am avut ocazia să mă măsoar cu câțiva dintre localnicii ce știau aceste melodii. Oamenii nu puteau înțelege cum de posed un repertoriu așa de bogat de cântece aproape uitate. După ce le-am cântat și „Malagueña”, s-a încins o seară de basm, încărcată de o rară bucurie și un sentiment de prietenie ce nu-l mai cunoscusem de multă vreme.

Pe vremea filmelor mexicane, din clasa a cincea și până într-a șaptea, fusesem unul dintre preferații profesoarei de muzică și o vreme cântasem și în corul școlii. Mă luam la întrecere cu gălgănușul de Dan Petreanu. Contrar așteptărilor, la mărimea corpului său, avea o voce foarte înaltă, de tenor italian. Eram prieteni nedespărțiți. Ne făceam lecțiile împreună, făceam curte celor mai drăguțe fete din clasă, încercând să le impresionăm prin rezultatele noastre deosebite la atletism. Seara, cântam serenade italiene, cu texte mai mult sau mai puțin improvizate. Repertoriul nostru cuprindea vreo cinci-șase cântănetele la „Santa Lucia”.

Plăcerea muzicii am plătit-o scump. A doua zi după concert, aveam un genunchi cât un dovleac. Medicul mi-a spus că am apă la genunchi și că va trebui să mi-o scoată cu seringă. M-am mulțumit cu un bandaj de gumă, și, biziindu-mă pe vitalitatea ce nu m-a lăsat, încă, niciodată, am zbughit-o schiopătând de la doctor. Era vară și nu trebuia să mă duc la școală. Durerea cea mare era că nu mai puteam juca „prinsa” la USODA, bazinul din Parcul Stalin. Ștrandul, plin cu apă din Bega, avea ceva deosebit, era ca un fel de magnet și, pe timpul vacanței, clocotea de copii zburdalnici.

La USODA, i-am cunoscut pe cei ce aveau să-mi devină cei mai buni prieteni. Împreună jucam „prinsa” în apa aceea atât de murdară, că nu puteai vedea prin ea nici jumătate de metru, ceea ce era un avantaj deosebit. Jocul, ce s-ar fi putut numi la fel de bine „ascunsa”, era foarte dinamic și eu devenisem un adept fanatic al lui.

Doar muzica îmi plăcea la fel de mult. Dar la gitară mai aveam mult de învățat, iar aici, la „prinsa”, devenisem deja un as. Concentrarea cu care se juca, precizia cu care aveau loc atacurile și eschivele elegante ale celor urmăriți dădeau senzația de participare la un dans ritual, plin de temperament, nelipsit de o anumită estetică și semeție. Desigur, nu toți jucau la fel de bine. Dar, dacă voiai să intri într-o gașcă „mișto”, trebuia să demonstrezi că ești la fel de bun ca și ceilalți. Asta nu era foarte ușor, pentru că unii nu făceau altceva decât să joace „prinsa” de cum începea sezonul de baie, în mai, și până târziu, în septembrie, când începea școala. Eu eram unul dintre aceia.

Pe la vârsta de 9 ani mă pescuise un antrenor de la I.L.S.A. (Fabrica de textile) și mă convinsese să intru în echipa de înot, unde am lucrat riguros vreo patru ani. Când a venit sinuzita, maică-mea mi-a interzis să mai înot. Aveam dureri de cap îngrozitoare și școala mergea tot mai rău. Lovasz, antrenorul, a încercat de câteva ori să discute cu maică-mea, propunând diferite tratamente, dar nu a ajutat la nimic. Mă consolaseam că voi purta o sinuzită cronică toată viața.

Dar mirajul apei rămăsese, și de la baie, vara, nu mă putea opri nimeni. Ba chiar, ca s-o conving pe mama, îmi cumpărasem un echipament de scafandru autonom, pe atunci lucru rar, explicându-i că, având masca pe față, nu-mi va mai putea intra apă în nas, cauza sinuzitei mele. Și am continuat să merg la bazin.

Cunoscusem un băiat cu picioare în „O”, dar, în rest, bine făcut. Era singuratic, și după câteva reprize de joc aflai că îl cheamă Moni, că are o bunică în America și o ghitară „Gibson” la Timișoara. Am înregistrat asta și mi-am propus să-l vizitez. Nici eu nu știam la ora aceea ce personaj important avea să devină Moni, pe adevăratul lui nume Florinel Bordeianu, și ce prietenie îndelungată avea să ne lege.

Cu piciorul umflat și necăjit că nu puteam să mă duc la baie, așteptam cu nerăbdare să vină seara. Locuiam, pe atunci, pe Splaiul Tudor Vladimirescu. În fața casei, se întindea parcul în care, mai târziu, s-a construit terasa „Flora”, ce avea să strângă spuma tinerețului timișorean. Serile anilor '61-'62 arătau mult mai pașnic decât ceea ce avea să urmeze.

Capitolul II

CONACHI ȘI POPESCU

În parc apăruse un băiat pe care nu-l mai văzusem. Mult mai mare ca mine, student la Agronomie, Aurel Conachi cânta dumnezeiește la ghitară. Să nu vă imaginați că era un al doilea Segovia, nici vorbă de așa ceva, dar eu îl găseam fascinant în felul în care se acompania. Cu pana, producea un balans ritmic ce te copleșea și te lua cu el fără să-ți dai seama. Repertoriul vocal, nou și el, cuprindea, pe lângă „Marina”, „Souvenirs, souvenirs”, „Benedict” și rock and roll-uri de-ale lui Elvis.

Pentru mine, se deschisese o lume nouă. În primul rând, tehnica mea de mână dreaptă, de care eram mândru și cu care puteam acompania toate cântecele mexicane la modă, s-a dovedit învechită, și ceea ce reușea Conachi să facă din ghitară, cu pana, mă electriza. Trebuia neapărat să învăț și eu să cânt cu pana.

Conachi venea seară de seară. Se așeza pe bancă în parc, pe malul Begăi, încă necanalizate și betonate. Parcul avea locuri în care te temei să te aventurezi și ziua, darămite seara. Și totuși, în scurt timp, se adunau aici zece-cincisprezece băieți și fete, strânși ca țânțarii la lumină. Sunetele ghitarei se auzeau până departe, purtate de apa râului, și le atrăgeau, ca un magnet pilitura de fier, mai ales pe fete. Nu pot uita serile acelea, care s-au impregnat adânc în memorie, marcându-mi firea și drumul. Acele seri le-am repetat, la rândul meu,

mulți ani mai târziu, când stăpâneam ghitară chiar mai bine decât idolul meu, Conachi.

Între timp lucrasem multe ore la ghitară, câțiva ani la rând, cu vestitul Adrian Popescu, de fapt, unul dintre frații Popescu, ce dădeau lecții de ghitară la jumătate din oraș. Cealaltă jumătate o împărțeau Puiu Lazaru și încă vreo câțiva.

Și totuși, acele veri în care eram doar spectator la concertele ad-hoc de pe malul Begăi m-au marcat pentru tot restul vieții. Poate că, fascinat fiind de acel tânăr cu o ținută foarte demnă, cu un nas drept, roman, dar de o modestie sinceră, naturală, am început să înțeleg ce putere zace în această formă de exprimare. Să iei o ghitară și să cânti acompaniindu-te, să poți aduna atâția oameni în jurul tău! Să-i uimești pe acești necunoscuți cărora, pe stradă, nu le-ar fi trecut prin cap, presupun, să vadă în tine un personaj deosebit! Să-i faci fericiți într-un timp atât de scurt, să-i prinzi în acel ritual inexplicabil în care toți își contopeau bucuria, bătând din palme, chiar încercând să cânte refrenele alături de tine!

Aceste concerte au culminat în seara în care au apărut încă doi băieți, prieteni de-ai lui Conachi, unul cu un clarinet, celălalt cu o tamburină. Emoția generală și excitația ce pluteau în aer în acele seri de vară erau atât de intense, încât multe prietenii legate pe loc se continuau prin tufișuri. Unele perechi nu se sfiau să se îmbrățișeze și să se sărute în public; risipite prin iarbă, ori pe băncile din preajmă. Se simțeau încurajați și de puținătatea luminii venite de sus, de pe Splai, dar înțelesesem că ei nu făceau altceva decât să exprime, în felul lor, senzația de bucurie adâncă pe care le-o producea muzica. După ani și ani, nu am desconsiderat niciodată o fată ce mi s-a dat, fascinată fiind de ghitară mea. Înțeleg foarte bine că starea aceea ciudată, care rupe barierele dintre oameni și leagă într-un extaz general cunoscuți și necunoscuți, este un fenomen natural, sincer, aproape erotic, căruia nu i te poți sustrage. Conștienți de asta, de-a lungul întregii noastre cariere artistice am folosit din plin influența pe care o aveam de pe scenă, alegându-ne cele mai frumoase fete. Nu acesta era scopul activității noastre, dar a fost întotdeauna unul

dintre aspectele stimulatoare. Chiar și repetițiile la care „aveam ca spectatori câteva fete decurgeau mult mai bine, eram toți mai plini de fantezie și temperament.

Într-o seară, mi-am învins timiditatea tipică, pe care maică-mea o blestema mereu. Zicea că semăn cu tata. El nu fuma, nu bea și nu dansa, scotea doar două cuvinte pe zi și nu era deloc ceea ce se numește un om de societate. Dar, în acea seară, plutind mai mult prin iarbă, hipnotizat, m-am apropiat de banca unde Coni cânta și am scos muzicuța din buzunar. Știam s-o folosesc încă din primii ani de școală. Fără să mă las invitat, la început discret, plasam câte o notă-două, încercând să-mi dau seama dacă tonalitatea corespundea. La melodia următoare, „Alabama Song”, s-a potrivit și tonalitatea, știam și cântecul și mi-am dat drumul. Cei mai mulți au făcut ochii mari. În scurt timp, aveam și eu loc pe banca principală, alături de Coni. Îmi plesnea inima de fericire și de mândrie. Deși eram doar un, puști, fusesem acceptat în gașcă.

Am știut să mă impun și altfel. Pe aceeași stradă, locuia un băiat ceva mai înalt ca mine, cu o față bolnăvicioasă și cu o privire ce se ascundea întotdeauna. N-am reușit s-o prind niciodată, să-mi dau seama, după expresie, ce gânduri poartă. În orice caz, nu se apropia niciodată de noi, de cercul celor ce cântau ori ascultau, bucurându-se în comun. Îl simțeam doar furișându-se prin tufișuri, pândindu-ne, aruncând, din când în când, câte o piatră. Într-o seară, într-o pauză între două cântece, o pietricică nimerise ghitara lui Coni. Instrumentul dădu un sunet de clopot, moment în care și veselul și prietenosul Coni sări în picioare.

– Lasă-mă pe mine! – i-am zis, gândindu-mă că el nu se va descurca atât de bine în hățșurile parcului. Eu eram la mine acasă, ceea ce nu era valabil pentru el, care locuia în zona vecină cu Parcul „Doja”, sau Parcul Mic, cum îi spuneam noi.

M-am repezit în tufișuri și, după câteva clipe, lunganul mi-apăru în fața ochilor, fugind printre pomi. Simțind că nu-mi poate scăpa – eram foarte rapid la fugă –, se opri cu spatele la un pom, paralizat de ideea că toată lumea îl vede. M-am oprit doar o clipă în fața lui, apoi

i-am tras un pumn în plină față, atât de bine țintit, încât a căzut la pământ. Instantaneu, mi-a trecut toată furia. Mi-am dat seama că nu gândisem nici o secundă, acționasem spontan așa, ca și maică-mea, care mă trosnea fulgerător când făceam vreo greșală. Nu prea mă simțeam, în apele mele, dar gestul a impus celor ce priviseră. Din clipa aceea, s-a consfințit apartenența mea la grupul de bază. Aveam voie să ies cu băieții pe stradă, să mergem în alte parcuri sau „la agățat gagici”.

La chestia asta, eram mai mult un spectator, experiența mea în ceea ce privea fetele fiind încă limitată doar la cele câteva săruturi timide și stângace cu Carmen, prima mea dragoste, o fostă colegă de la școala generală. Avea ochii albaștri, mari, cu gene lungi, care luminau în permanență și era blondă și plină de temperament. În primele patru clase, făcute la școala germană, eram deja fixat asupra ei, mi se părea cea mai frumoasă fată și eram hotărât să mă căsătoresc cu ea, când voi crește mare. Amândoi eram buni la învățătură, ne concuram adesea, când unul, când altul fiind dați exemplu.

– Cum poate un român să învețe mai bine ca voi?! Nu vă este rușine?!

Eram trei băieți români în clasa aceea de nemți și ne țineam bine. Cel de-al doilea era Gigel Ciuhandru, un băiat foarte cumițel și bine educat, predestinat să facă o carieră bună. L-am întâlnit anul trecut pe aeroportul Otopeni, am schimbat cărți de vizită și păreri despre politică, în general. Al treilea român, Cornel Bejenaru, avea talent la desen. L-am întâlnit în Cluj, mai târziu, pe când eram, pentru o jumătate de an, elev la școala de coregrafie.

În primii ani de școală, fusesem avantajat. Unchiul meu Gheorghe Stoian, fie-i țărâna ușoară, un actor renumit la Teatrul Național din Timișoara, fratele și singura rudă a mamei, se ocupase intens de mine, copil crescut fără tată. Mama divorțase pe când aveam un an. Tata era deținut politic și își executa condamnarea la Canal, iar mama se temuse ca asta să nu-mi facă greutate la școală, ori, mai târziu, în viață. Uca, așa îl numeam pe unchiul meu, era un tip cu totul și cu totul deosebit. De o pedanterie exagerată, elegant și cultivat, talentat și apreciat de criticii de specialitate din acea vreme, se ocupa, ca hobby, de tâmplărie. Reușise să găsească o rețetă de a îndoi lemnul

În fel și chip și construise niște mobile concepute și proiectate integral de el. Știa să deseneze bine, iar mobila o acoperea cu un furnir ales, pictat de el. Reușise să facă asta atât de bine, încât chiar și prieteni de-ai lui, de meserie tâmplari, îl invidiau.

– De unde ai, domnule, furnirul ăsta?

– Nuc caucazian, era răspunsul și Uca își ascundea zâmbetul mândru aprinzându-și o țigară.

De la vârsta de trei ani, Uca mă obișnuise, mai cu binele, mai cu răul, să învăț cifrele și literele. Mi le decupase el din hârtie colorată, ca să mi se întipărească mai bine în minte. Pe la patru ani începusem să citesc înscrisuri cu litere mari, iar pe stradă silabiseam toate afișele. Uca și maică-mea nu-și mai încăpeau în piele de mândrie. Începuse chinul cu poveștile și poeziile pe care trebuia să le învăț și să le recit ori de câte ori se ivea ocazia, când veneau musafiri sau clienți de-ai mamei, care se ocupa cu croitoria. Devenisem un fel de copil-mi-nune al familiei. Locuiam împreună cu Uca și cu soția lui, adică mătușă-mea, pe care, în mod ciudat, o numeam „mama”. Celei ce-mi dăduse viață îi spuneam Mutti, încă din vremea școlii germane, și așa a rămas până azi.

Dar, cum în natură există un echilibru și totul se plătește, a apărut și prețul „genialității” mele, o suprasensibilizare emotivă. Puteam plânge din te miri ce și mai ales când terminam câte o poezie ca:

Sus pe cumpăna fântânii

Plânge-un pui de ciocârlie.

Pe vremea aceea, Topârceanu și Coșbuc erau preferații mamei.

– De ce plânge puiul de ciocârlie? – întrebam și izbucneam în plâns. Nimeni nu a reușit până azi să-mi răspundă la întrebare. Am rămas un mare iubitor de animale și mai degrabă aș da într-un om decât într-o necuvântătoare. Ce de câini și de pisici am mai adus acasă! Stăteau câteva zile și până la urmă dispăreau alungate, fiindcă apartamentul lui Uca, oricât ar fi fost de mare, nu ne putea cuprinde pe toți. Când veneam